

Geachte raadsleden van de regio Hart van Brabant,

Op 2 december 2020 aanstaande vindt wederom een regionale radenavond plaats. Deze avond kent een volle agenda met belangrijke onderwerpen zoals de nieuwe governancestructuur en de regionale inkoopstrategie sociaal domein. Daarom is er geen tijd om u de laatste stand van zaken mede te delen over de regionale lobby sociaal domein waaronder de financiële lobby. Omdat het een belangrijk onderwerp is delen we graag de actuele stand van zaken met u. Wij bieden daarvoor deze regionale raadsinformatiebrief aan u aan.

Eerder informeerden wij u over de regionale bestuurlijke kopgroep die leiding geeft aan de regionale financiële lobby. Deze bestuurlijke kopgroep bestaat uit de burgemeesters van Tilburg, Dongen en Goirle en de wethouders financiën van de gemeente Tilburg, Waalwijk, Gilze en Rijen en Loon op Zand. Intussen hebben wij als regio al twee zogeheten “brandbrieven” naar Den Haag verzonden en is er in het kader van de begrotingsbehandelingen aanvullend informatiemateriaal naar Kamerleden en departementen toegezonden in verband met de begrotingsbehandelingen. U kunt deze brandbrieven en het aanvullend informatiemateriaal terugvinden op: <https://www.regio-hartvanbrabant.nl/in-nood>. Aanvullend nodigen wij u uit dit materiaal te gebruiken om in uw contacten de boodschap uit te dragen.

In onze lobby staan drie doelstellingen centraal die van belang zijn om onze maatschappelijke functie als gemeenten op alle domeinen, dus niet alleen het sociaal domein, te kunnen uitvoeren, namelijk:

1) Schaf de opschalingskorting af

De gedachte achter deze korting is achterhaald. De verplichting tot opschaling naar 100.000+ gemeenten is er niet meer en het is duidelijk dat efficiencyvoordeel bij herindeling niet opgaat. Dan is het logisch de korting die voor de Regio Hart van Brabant in 2025 oploopt naar 25 miljoen te laten vervallen. Niet alleen tijdelijke opschorting maar definitief.

2) Compenseer de tekorten op het sociaal domein

De tekorten in het sociaal domein groeien door toenemende en verzwaarde problematiek bij jeugdhulp en Wmo. Ook het hanteren van een vast abonnementstarief voor Wmo geeft extra kosten. Tot slot is de jaarlijkse indexering onvoldoende. Gevolg: € 30 miljoen tekort voor jeugdhulp (zonder de tijdelijke compensatie van het Rijk) en € 15 miljoen voor Wmo in onze regio.

3) Zorg voor een gebalanceerde normeringssystematiek

De normeringssystematiek past niet bij de huidige realiteit. Deze is niet aangepast aan de taken die gemeenten er sinds 2015 bij hebben gekregen (zorg, jeugd, onderwijs en participatie). Dat gaat wel over 40 – 50% van de begroting. Dit heeft met name grote gevolgen voor jeugdzorg en Wmo. Deze realiteit past niet bij de werking van trap-op-trap-af tussen gemeenten en Rijk.

Om bovenstaande doelstellingen te bereiken zijn wij zowel bestuurlijk als ambtelijk actief in diverse overleggremia. Dat varieert van het VNG bestuur en diverse gemeentelijke platformen zoals de G40, M50 en het directeurennetwerk sociaal domein (NDSO) tot het 100.000 plus controllersoverleg. Ook nemen we ambtelijk deel aan begeleidingscommissies van onderzoeken naar de herverdelingen van het gemeentefonds en het onderzoek naar de tekorten jeugdhulp.

Hieronder maken wij op de verschillende onderdelen de balans op van onze inzet om bovenstaande doelstellingen te bereiken:

Herverdeling gemeentefonds

Allereerst kunnen wij u mededelen, en wellicht heeft u dat al vernomen, dat de consultatie voor de herverdeling van het gemeentefonds wederom is uitgesteld. Er is sprake van nog enkele herverdeeffecten die nader moeten worden geanalyseerd. Welke dit zijn en op welke gemeenten dit betrekking heeft is voor ons niet duidelijk. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wil dit niet prijs geven en is hier heel selectief in richting de VNG. De verwachting is ook dat deze herverdeling wordt doorgeschoven naar de formatie. Ervan uitgaande dat kleine en middelgrote gemeenten nadeel van de nieuwe verdeling ondervinden kan dit als een voordeel worden opgevat. En voor grote gemeenten die naar alle waarschijnlijkheid een voordeel van het nieuwe verdeelmodel ondervinden, zoals Tilburg, een nadeel. Al weten we dit niet zeker, aangezien in de laatste bewerkingen van de verdeelmodellen dit beeld enigszins is gewijzigd. Wat veel gemeenten wel hekelen, is gebrek aan transparantie in dit proces.

Doordecentralisatie beschermd wonen

Over de doordecentralisatie en het nieuwe verdeelmodel van Beschermd Wonen (BW), een soort van status aparte in de bovengenoemde onderzoeken over herverdeling, vindt nu discussie plaats tussen BZK, VWS en VNG. De huidige richting van de VNG is om ook hier uitstel te vragen. De VNG is van mening dat BW integraal onderdeel uitmaakt van de nieuwe verdeelmodellen en ook als zodanig is opgebouwd. Om BW nu los te koppelen van Wmo-begeleiding zou dan ook niet verstandig zijn. Voorts is er een gebrek aan comfort over de uitwerking van het nieuwe woonplaatsbeginsel, de vangnetregeling en de uitname Wlz.

Normeringssystematiek

Kijken we verder naar de normeringssystematiek dan adviseert de VNG om de zogeheten “brede mand” te continueren. Hiermee wegen de uitgaven van het Rijk aan onder meer zorg en sociale zekerheid zwaarder door in de normering. Een goede ontwikkeling, al wijst de VNG bij voorbaat al het idee van de werkgroep interbestuurlijke en financiële verhoudingen af om het sociaal domein een aparte status te geven en te indexeren. Het VNG-bureau denkt namelijk dat een aparte indexering nooit hoger zal zijn dan de CPB-ramingen die nu al doorwegen in de brede mand en per saldo altijd nadeliger zal zijn. Een meerderheid in de commissies en bestuur van de VNG heeft hier mee ingestemd. Wij denken overigens dat dit te prematuur en te kort door de bocht is en zullen de vervolgesprekken kritisch blijven volgen.

Wmo-abonnementstarief

Verder is de VNG met betrekking tot het Wmo-abonnementstarief inmiddels met een offensief gestart, maar dat heeft u ongetwijfeld via verschillende kanalen al tot u gekregen. De minister heeft in het bestuurlijk overleg aangegeven gemeenten niet verder te willen compenseren dan de € 143 miljoen die aan het gemeentefonds is toegevoegd. Dit terwijl de monitor de nadelige effecten van de invoering van het abonnementstarief bevestigt met een trendbreuk in het gebruik van huishoudelijke hulp, in het bijzonder in de hogere inkomstengroepen (tot wel 80%). De hiermee gepaarde kostenstijging en inkomstenderving overstijgen de compensatie van het Rijk. De onderhandelingen met het Rijk hebben niets opgeleverd. Voor ons als gemeenten is de grens bereikt. Samen met de VNG bespreken we landelijke te nemen maatregelen lokaal om meer grip te krijgen op de financiën. Via de media pogen we de boodschap van gemeenten stevig neer te zetten, denk aan de uitzending EenVandaag en artikelen/interviews in de pers.

Onderzoek tekorten jeugdhulp

Als het gaat om het onderzoek naar de tekorten jeugdhulp kunnen wij u mededelen dat het onderzoek nagenoeg is afgerond en hopelijk in december openbaar wordt. Het onderzoek is niet alleen een analyse naar de meeruitgaven die gemeenten momenteel maken en de oorzaken daarvan, maar het onderzoek komt ook met maatregelen die het Rijk en/of gemeenten kunnen nemen om de kosten te beheersen. Als Tilburg/Regio Hart van Brabant zijn wij samen met de gemeente Amsterdam lid van de ambtelijke begeleidingscommissie. Overigens is ook hier de verwachting dat de resultaten van het onderzoek onderdeel zullen worden van de formatie.

Wetsvoorstel jeugdhulp

Naast de lobby onder leiding van de bestuurlijke kopgroep, is ook de bestuurscommissie jeugd zeer actief geweest als het gaat om het nieuwe wetsvoorstel jeugdhulp. Het betreft niet in directe zin een lobby gericht op financiën maar heeft wel betrekking op de financiële randvoorwaarden

De wetswijziging heeft betrekking op regionale samenwerking bij (zeer) complexe jeugdhulp, de toegang tot jeugdhulp, governance bij aanbieders en toezicht in het jeugdstelsel. Gemeenten vinden het te vroeg voor een wetswijziging. Dit draagt niet bij aan de verbetering van de jeugdhulp. Daarom hebben gemeenten de Norm voor Opdrachtgeverschap van gemeenten ontwikkeld. Dit heeft niet geleid tot uitstel van het wetstraject. De wetswijziging is zelfs nog in de zomer opengesteld voor consultatie. Gemeenten hebben veelvuldig gereageerd. De kritiek is eensluidend: De voorgestelde wijziging draagt niet bij aan de transformatie, Het Rijk stuurt op een hoog detailniveau op de invulling van de jeugdhulpplicht door gemeenten, terwijl aan noodzakelijke (financiële) randvoorwaarden voorbij wordt gegaan. Met het wetsvoorstel wordt onvoldoende recht gedaan aan de regionale diversiteit en aan de ontwikkelende gemeentelijke praktijk, welke blijkt uit de Norm voor Opdrachtgeverschap. De voorgestelde rol voor de Nederlandse Zorgautoriteit (Nza)

ondermijnt de regie van gemeenten en het wetsvoorstel opent de deur om continu nieuwe eisen aan gemeenten te stellen via de voorgestelde kan-bepalingen en delegatiebepalingen. De behandeling van het wetsvoorstel zal waarschijnlijk pas plaats vinden na de verkiezingen.

Tot slot verschijnen op dit moment allerlei onderzoeken naar de stand van zaken van de decentralisaties. Het meest in het oog springende zijn die van het Sociaal Cultuur Planbureau (SCP), Kwestie van Lange adem door Verweij-Jonker Instituut, Monitor abonnementstarief Wmo en implementatie abonnementstarief en het rapport Visitatiecommissie financiële beheersbaarheid sociaal domein. Al deze rapporten en berichten gaan in op de nijpende financiële situatie van gemeenten. Toch hebben we tot op heden geen reactie van dit kabinet om gemeenten tegemoet te komen met een structurele compensatie. Het is dus een kwestie van lange adem om de taken goed te kunnen uitvoeren en verbeteringen mogelijk te maken.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van deze regionale raadsinformatiebrief, dan kunt u contact opnemen met Erik Roest of Beate van der Ploeg van de gemeente Tilburg. Erik is te bereiken via email: erik.roest@tilburg.nl of via tel: 06-21689100. Beate is te bereiken via email: beate.van.der.ploeg@tilburg.nl of via tel: 06-52346456. Vanzelfsprekend kunt u uw vragen ook altijd stellen aan uw eigen griffie, die ervoor zorg zal dragen dat de vragen beantwoord worden.

Hoogachtend,